

GAISRINĖS SAUGOS INSTRUKCIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gaisrinės saugos instrukcija taikoma visiems Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijoje (toliau – Gimnazija) dirbantiems darbuotojams ir nustato pagrindinius gaisrinės saugos reikalavimus, kurių privalo laikytis visi Gimnazijoje dirbantys arba laikinai dirbantys asmenys.

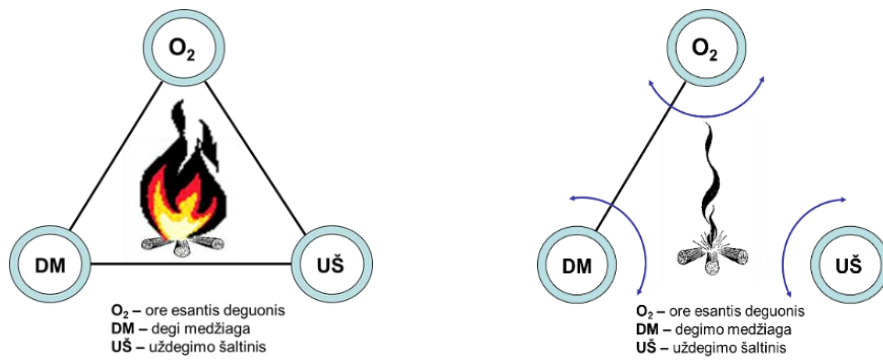
2. Be šioje instrukcijoje nurodytų reikalavimų, darbuotojai (pagal darbo vietas ir darbo pobūdį) privalo būti susipažinę ir laikytis įrenginių naudojimo instrukcijoje gamintojo nurodytų gaisrinės saugos reikalavimų, darbo metu naudotis tvarkingomis darbo priemonėmis ir įranga, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų gaisrui kilti ar jam išplisti.

3. Asmenims, atsakingiems už gaisrinę saugą, Gimnazijos direktoriaus paskirtiems atsakingiems asmenims vykdant gaisrinės saugos vidinę kontrolę, keičiant darbo aplinką ir priemones, pertvarkant teritoriją, darbo vietas, diegiant naujus procesus, privalu žinoti ir laikytis gaisrinės saugos teisės aktuose bei gamintojų techninėje dokumentacijoje nurodytų reikalavimų.

4. Darbuotojai, pažeidę šios instrukcijos reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

5. **Gaisro pavojai.** Gaisras – tai nekontroliuojamas degimas. Jis – labai greitas. Per 30 sekundžių nedidelis gaisro židinyš jau gali tapti nekontroliuojamas, po 2 minučių kyla pavojus gyvybei, o per 5 minutes ugnis jau gali apimti visą pastatą. Didžiausią pavojų žmonėms gaisro metu kelia ugnis, karštis ir degant išsiskiriančios nuodingos dujos bei dūmai.

Deguonis	Degimo reakcijai labai svarbus yra deguonis (O ₂) ir jo procentinis santykis su degios medžiagos dujomis. Kai ore deguonies yra mažiau kaip 14 %, degimas nevyksta (normaliomis sąlygomis deguonies ore yra 21 %).
Užsidegimo šaltinis	Atvira ugnis, karšti paviršiai, kibirkštys, elektros ar saulės energija, trintis ir pan.
Degi medžiaga	Dujos (gamtinės dujos, vandenilis, propanas, butanas, acetilenas ir kt.), skysčiai (benzinas, alkoholis, aliejus, dažai, lakas ir kt.), kietos medžiagos ir dulkes (medis, anglis, popierius, drabužiai, plastmasė, guma, sausa žolė ir kt.).

1 pav. Klasikinis degimo trikampis.

6. **Kad ugnis galėtų degti**, reikia degios medžiagos, užsidegimo šaltinio ir deguonies (žr. 1 pav.). Pašalinus bent vieną iš šių komponentų, degimas nutrūksta!

7. **Kaip išvengti gaisro.** Nesudaryti degios aplinkos. Degioje aplinkoje vengti užsidegimo šaltinio (degančio ar įkaitusio paviršiaus, taip pat elektros iškrovos, turinčių pakankamai energijos ir temperatūros kitai medžiagai užsidegti). Pastebėjus užsidegimą, riboti oro cirkuliavimą patalpoje.

II. TERITORIJOS, STATINIAI IR PATALPOS

8. Privažiavimo keliai ir priėjimai prie statinių, gaisrinių kopėčių, gaisrinio inventoriaus, gaisrinių hidrantų ir vandens telkinių turi būti laisvi. Tarpai tarp statinių turi būti laisvi ir neužkrauti. Kopėčios skirtos patekti iš statinio laiptinės ant stogo, turi būti tvarkingos ir pritvirtintos, durys, langai – atidaromi bet kuriuo paros metu.

9. Gaisrinės įrangos išdėstymo vietos turi būti pažymėtos ženklais: gaisrinių kopėčių ; gaisrinio inventoriaus ; gaisrinių hidrantų . Šie ženklai turi būti išdėstyti taip, kad iš bet kurios teritorijos vietos (taško) gerai būtų matomas bent vienas gaisrinės įrangos ženklas arba iki

jų išdėstymo vietos nukreipti rodykle .

10. Iš teritorijos turi būti nuolat šalinamos šiukšlės ar kitos degios atliekos. Atliekas būtina surinkti į specialius kontenerius ir išvežti arba pašalinti į tam skirtą vietą.

11. Šiukšles, sausą žolę, nukritusius lapus ir kitas augalinės kilmės atliekas leidžiama deginti tik sugrėbtas į krūvas ne arčiau kaip 30 m. nuo pastatų ir statinių. Palikti be priežiūros deginamas

šiukšles ir degančius laužus **draudžiama**. Smilkstančią ugniavietę privaloma užgesinti vandeniu ar smėliu.

12. Pastatuose ir statiniuose įvairių komunikacijų vamzdynus draudžiama atšildyti atvira ugnimi.

13. Transporto priemonės stovėjimo aikštelėse automobiliai turi būti statomi paliekant tarp lengvųjų automobilių ne mažesnę kaip 0,6 m, tarp krovininių automobilių – 0,8 m. atstumą.

14. Koridoriuose, laiptinėse ir ant evakuacijos keliuose esančių durų turi būti evakuacijos

kryptį nurodantys ženklai. Evakuacijos krypties ženklai: į kairę ; į dešinę ; tiesiai , lipant laiptais žemyn į kairę , lipant laiptais žemyn į dešinę , lipant laiptais aukštyn į kairę , lipant laiptais aukštyn į dešinę

, evakuacinis išėjimas tiesiai . Šie ženklai, turi būti išdėstyti taip, kad iš bet kurios patalpos vietos (taško) gerai būtų matomas bent vienas krypties ženklas.

15. Ženklai, nurodantys gaisrinės įrangos vietą: gesintuvų laikymo , gaisrinių čiaupų , rankinio gaisrinio signalizatoriaus įrengimo , turi būti išdėstyti taip, kad iš bet kurios patalpos vietos (taško) gerai būtų matomas bent vienas gaisrinės įrangos ženklas.

16. **draudžiama** gaisrinės saugos ženklus nuimti ar savarankiškai keisti.

17. **draudžiama** užkalti, užgriozdinti ar užkrauti įvairiomis medžiagomis ir įrenginiais balkonus, angas, laiptinių aikšteles ir kitus evakuacinius išėjimus, skirtus žmonėms patekti į gretimas sekcijas bei aukštus, rakinti aukštų holų, bendro naudojimo koridorių ir evakuacinių laiptinių duris, išskyrus duris, turinčias stacionarų atrakinimo iš vidaus įrenginį, užtvirti rūšio patalpas ir prieigas.

18. Evakuacijos keliai ir išėjimai turi būti neužkrauti, parengti žmonėms evakuoti. Iš vidaus durys evakuaciniuose išėjimuose turi lengvai atsidaryti bet kuriuo paros metu. **draudžiama** jas užkalti ar užrakinti iš lauko.

19. Kilus gaisrui, naudoti lifthus žmonėms evakuoti **draudžiama**.

20. Rūkyti leidžiama tik tam tikslui skirtose specialiais ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms.

21. Pelenus ir nuorūkas mesti tik į specialiai tam skirtas nedegias pelenines ar urnas nuorūkoms. Baigus rūkyti, įsitikinti, kad nuorūka užgesinta.

III. ELEKTROS ĮRENGINIAI

22. Elektros tinklai ir įrenginiai turi būti įrengiami, eksploatuojami ir remontuojami laikantis teisės aktų reikalavimų. Jie turi būti tinkami eksploatuoti, saugūs gaisro ir sprogimo atžvilgiu.

23. Visi elektros įrenginiai turi būti apsaugoti nuo trumpojo laidų jungimo ir kitų avarinių režimų, galinčių sukelti gaisrą.

24. Pastebėjus elektros tinklų ir įrenginių gedimus, sukeliančius kibirkščiavimą, kabelių, laidų ir variklių kaitimą, būtina juos nedelsiant išjungti ir pašalinti gedimus.

25. Praėjimo vietos prie elektros skydinių ir skirstomųjų spintų turi būti tvarkingos ir neužkrautos. Jose ir 1 m atstumu nuo jų draudžiama laikyti bet kokias medžiagas.

26. Atstumas nuo elektros šviestuvų iki degių medžiagų turi būti ne mažesnis kaip 0,5 m.

27. Kilnojamiesiems elektros įrenginiams turi būti naudojami tik lankstūs kabeliai.

28. Eksploatuojant elektros įrenginius, **draudžiama:**

28.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savo gamybos) elektros prietaisais;

28.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, paskirstymo dėžutes, jungiklius ir kitus elektros aparatus;

28.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;

28.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;

28.5. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui pritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros, išskyrus automatiškai valdomus elektros prietaisus;

28.6. kabinti šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;

28.7. naudoti nekalibruotus ir savo gamybos saugiklius;

28.8. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusi izoliacine medžiaga;

28.9. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.

29. Laidai ir kabeliai turi būti sujungiami presuojant, suvirinant, lituojant arba specialiomis jungtimis.

30. Neeksploatuojami elektros įrenginiai turi būti atjungti nuo elektros tinklo.

31. Nenaudojama atviroji elektros instaliacija turi būti išmontuota.

32. Būtina laiku matuoti kabelių ir laidų izoliacijos varžą, o matavimo rezultatus surašyti į tam tikslui skirtą žurnalą arba į atitinkamos formos aktą.

IV. EVAKUACIJOS KELIAI IR ŽENKLAI

33. Gaisro ar kitokios nelaimės metu, darbuotojams labai svarbu greitai ir saugiai pasitraukti iš pavojingos vietos, vadovaujantis evakuacijos krypties ženklais.

34. Evakuacijos keliai pažymėti žalios spalvos evakuacijos krypties (gelbėjimosi) ženklais, nurodančiais evakuacijos kryptį (žr. 1 lent.). Šie ženklai išdėstyti taip, kad iš bet kurios patalpos vietos (taško) gerai būtų matomas bent vienas krypties ženklas.

1 lentelė. Evakuacijos kryptį nurodantys ženklai.

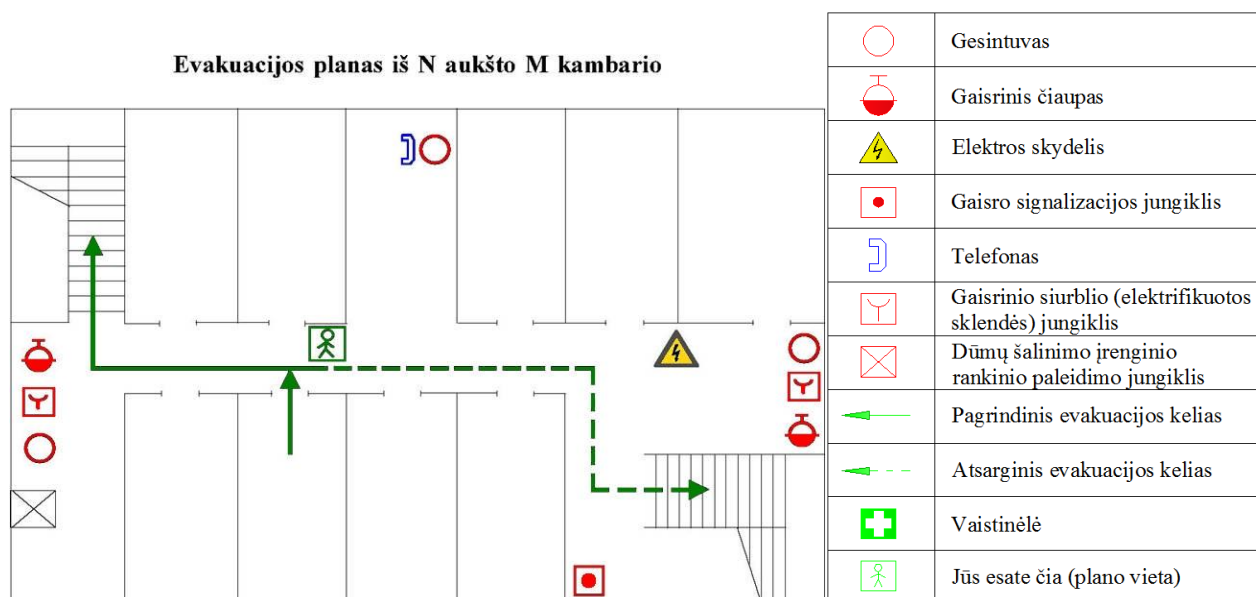
Ženklas	Pavadinimas	Naudojimas
	Evakuacinis išėjimas į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose
	Evakuacinis išėjimas į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose
	Krypties 45° rodyklė (pasukimas kas 90°)	Evakuacijos keliuose
	Evakuacinis išėjimas į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose, evakuacijos keliuose
	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais aukštyn į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais žemyn į kairę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
	Evakuacinis išėjimas į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose, evakuacijos keliuose
	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais aukštyn į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
	Evakuacinis išėjimas lipant laiptais žemyn į dešinę	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose prieš laiptines
	Evakuacinis išėjimas tiesiai	Virš durų evakuaciniuose išėjimuose, evakuacijos keliuose
	Evakuacinis išėjimas tiesiai	Virš (ant) durų evakuaciniuose išėjimuose

35. Evakuacijos keliai ir išėjimai turi būti laisvi, parengti žmonėms evakuoti bet kuriuo paros metu, todėl evakavimo kelyje nepalikite jokių daiktų.

V. EVAKAVIMO PLANAI

36. Gaisro ar kitokios nelaimės metu žmonėms labai svarbu greitai ir saugiai pasitraukti iš pavojingos vietos. Tam tikslui tarnauja evakavimo planas.

37. Žmonių evakavimo plano pavyzdys ir sutartiniai ženklai pateikti žemiau:

38. Patalpose gerai matomoje vietoje, prie kiekvieno įėjimo ir (ar) išėjimo iškabinti žmonių evakavimo planai.

VI. GAISRINĖS SAUGOS PRIEMONĖS IR ĮRANGA

39. Savalaikiam pavojingų gaisro faktorių aptikimui bei veiksmingam pavojingų gaisro faktorių šalinimui statiniuose ir patalpose įrengtos šios gaisrinės saugos priemonės:

- 39.1. gaisrinis vandentiekis ir gaisriniai čiaupai;
- 39.2. gaisrinė signalizacija;
- 39.3. garsinė pranešimų sistema;
- 39.4. ugnies gesintuvai.

40. Patalpų būseną gaisro atžvilgiu analizuojama 24 valandas per parą per įrengtą gaisrinės saugos signalizacijos sistemą. Suveikus gaisriniam davikliui ar nuspaudus gaisrinį mygtuką įsijungia pastato garsinis pranešimas. Suveikus signalizacijai, įspėjančiai apie ekstremalų įvykį objekte ar nepavykus nustatyti signalizacijos suveikimo signalo priežasties, organizuojama visų objekte esančių darbuotojų, lankytojų evakuacija.

41. Gaisriniai čiaupai, gesintuvai ir gaisro signalizacijos jungikliai tolygiai išdėstyti patalpose, jų išdėstymo vietos pažymėtos žmonių evakavimo planuose.

42. Gesintuvai turi būti:

42.1. laikomi lengvai prieinamose ir matomose vietose, ne arčiau kaip per 1 m nuo šildymo prietaisų;

42.2. kabinami ne aukščiau kaip per 1,5 m nuo grindų iki gesintuvo apačios ir taip, kad atidarytos patalpos durys netrukdytų jų paimti;

42.3. statomi gaisrinių čiaupų spintelėse arba prie jų, gaisriniuose skyduose arba ant grindų, laikomi specialiose spintelėse, dėžėse ar stovuose;

42.4. laikomi taip, kad būtų matyti užrašai.

43. Pastate gali būti įrengta garsinė pranešimų sistema, kurios pagalba susidarius ekstremaliai įvykiui, avarijai ar įvykiui Draugijos darbuotojai ir pastate (patalpose) esantys lankytojai gali būti operatyviai informuojami apie galimus pavojus ir privalomus veiksmus.

VII. GESINTUVŲ NAUDOJIMAS

44. Milteliniai gesintuvai yra universali priemonė gesinant A, B, C klasės gaisrus ir veikiančias elektros instaliacijas iki 1000 V. Gali būti užpildyti specialiais milteliais, gesinančiais D klasės gaisrus. Gaminami nešiojami, vežiojami ir stacionarūs. Privalumas – didelis gesinimo plotas, galima gesinti iš didesnio atstumo. Trūkumai – naudojant susidaro didelis miltelių dūmingumas, taip sumažindamas ugnies židinio matomumą, panaudojus milteliai sunkiai pašalinami.

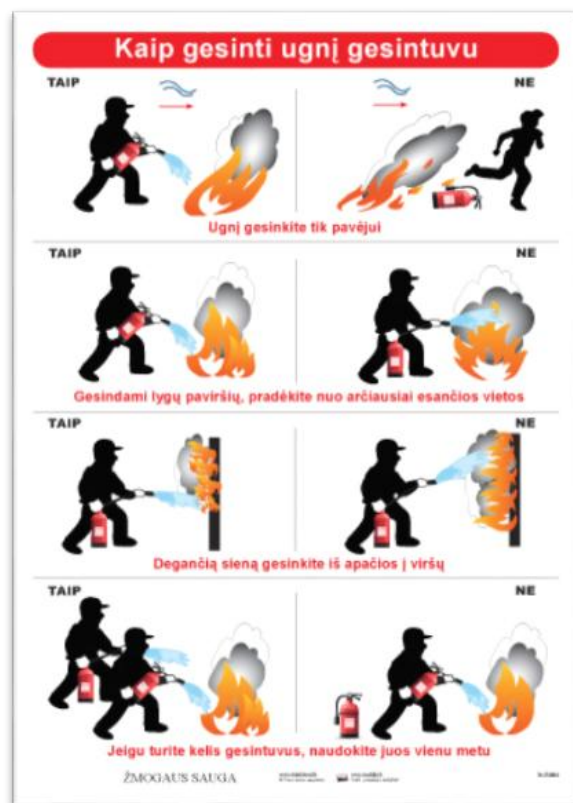
45. Gaisrai skirstomi į klases, tad pirmiausiai reikia identifikuoti gaisro klasę ir naudoti tokį gesintuvą, ant kurio nurodyta, kad jis skirtas būtent tai gaisro klasei gesinti (žr. 2 lent.).

2 lentelė. Gaisrų klasės.

A klasės gaisrai	B klasės gaisrai	C klasės gaisrai	D klasės gaisrai	E klasės gaisrai
Dega kietos degios medžiagos, didesne dalimi organinės kilmės	Dega degūs skysčiai ar medžiagos, turinčios savybę lydytis	Dega degios dujos	Dega metalai ir jų lydiniai	Dega elektros įranga, kuria teka elektros srovė iki 1000 V

Deganti mediena, popierius, šiaudai, anglis, tekstilė, automobilių padangos ir t.t.	Degantis benzinas, naftos produktai, riebalai, lakas, derva, vaškas, eteris, alkoholis ir t.t.	Degantis propanas, vandenilis, acetilenas, šviečiančios dujos ir kt.	Kalis, natriis, magnis	
--	--	---	---------------------------	--

46. Gesintuvo naudojimas (žr. 2 pav.):

2 pav. Gesintuvo naudojimas.

47. Prieš naudojant ugnies gesintuvą atminkite, kad tik mažą gaisrą galima užgesinti pačiam, jei gaisras vidutinis ar didelis – nerizikuoti.

VIII. VEIKSMAI KILUS GAISRUI

48. Suveikus gaisrinei signalizacijai arba išgirdę, kad patalpose kilo gaisras, visi darbuotojai privalo evakuotis iš pastato ir rinktis susirinkimo vietoje.

49. Susirinkimo vietą galima palikti tik gavus atsakingo asmens (gaisro gesinimo vadovo) leidimą.

50. Jeigu automatinės gaisrinės signalizacijos garsinis signalas nesuveikia – nedelsiant paspausti artimiausią rankinį gaisrinės signalizacijos įjungimo mygtuką. Jeigu nepastebėjo signalizacijos įjungimo mygtuko nedelsiant – informuoti tiesioginį vadovą.

51. Nedelsiant pranešti apie gaisrą Bendrajam pagalbos centrui telefono Nr. **112**, nurodyti tikslų gaisro vietos adresą (gatvė, namo numeris, įstaigos pavadinimas), kas dega, iš kokios gatvės geriau privažiuoti, pranešusio asmens pavardę ir telefono, iš kurio skambina, numerį.

52. Užsidegus rūbams, niekada nebėgti, o atlikti žemiau pateiktus veiksmus (žr. 3 pav.).

3 pav. Veiksmai, užsidegus rūbams.

53. Evakuacijos metu darbuotojai privalo:

53.1. jei įmanoma, patalpinti vertybes, duomenų nešėjus ir dokumentus į jiems skirtas saugias vietas, užrakinti patalpas;

53.2. išeidami iš savo darbo vietos, kiekvienas darbuotojas (pagal savo galimybes) paima savo asmeninius daiktus ir negaišdamas daug laiko išeina iš pastato;

53.3. palikti pastatą ar jo dalį artimiausiu evakuacijos keliu, vadovaujantis esančiais evakavimo planais, ženklais ir nuorodomis;

53.4. palydėti lankytojus prie artimiausio evakuacijos kelio;

53.5. visus aukščiau išvardintus veiksmus darbuotojai privalo atlikti kuo galima greičiau.

54. Jei evakuacijos keliai (praėjimai, laiptinės, koridoriai) yra dūmuose ar ugnyje, tuo atveju:

54.1. likti patalpoje ir uždaryti (bet neužrakinti) duris;

54.2. jeigu yra galimybė, duoti ženklą pro langą, šaukiant, mojuojant arba kitaip stengiantis į save atkreipti dėmesį;

54.3. laukti pagalbos.

55. Visi darbuotojai privalo vykdyti visu gaisro gesinimo vadovo nurodymus.

IX. PATALPŲ UŽDARYMO PASIBAIGUS DARBUI TVARKA

56. Visos patalpos, nepriklausomai nuo jų paskirties, užbaigus jose darbą turi būti prieš uždariant patikrintos.

57. Patalpų patikrinimo tikslas:

57.1. pašalinti priežastis, galinčias sukelti patalpose gaisrą nedarbo metu;

57.2. patikrinti pirminių gaisro gesinimo priemonių tvarkingumą;

57.3. pašalinti sąlygas, lengvinančias materialinių vertybių grobstymą.

58. Patalpas patikrina asmuo, kuris paskutinis išeina ir užrakina duris.

59. Tikrinant būtina išsiaiškinti:

59.1. ar išjungti visi elektros prietaisai, išskyrus tuos, kurie turi veikti visą parą;

59.2. ar uždaryti langai, orlaidės, angos, ugniai atsparios durys į kitas patalpas;

59.3. ar patalpose nėra dūmų, degėsių, svylančių gumos kvapo ir t.t.;

59.4. ar neliko patalpoje kas nors iš joje dirbančiųjų arba iš pašalinių žmonių;

59.5. ar laisvi pagrindiniai praėjimai patalpose, ar neužkrauti laiptai ir laiptų aikštelės;

59.6. ar laisvi ir neužkrauti priėjimai prie pirminių gaisro gesinimo priemonių, vandentiekio apvedimo sklendžių, dūmų ištraukimo ventiliatorių įjungimo vietų;

59.7. ar įjungta apsauginė signalizacija, gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemos ir priešgaisrinės automatikos įrenginiai. Jie turi būti tvarkingi, veikiantys ištisą parą.

60. Asmenys pastebėjus trūkumus nedelsiant privalo pašalinti asmeniškai arba pranešti atsakingam asmeniui ir kompetentingam asmeniui, kas juos nedelsiant pašalintų ar imtųsi visų priemonių užtikrinančių saugumą.

X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

61. Už gaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų nevykdymą taikoma administracinė atsakomybė.

Parengė
Ugdymo aprūpinimo skyriaus vedėjas
Laimutis Tilius